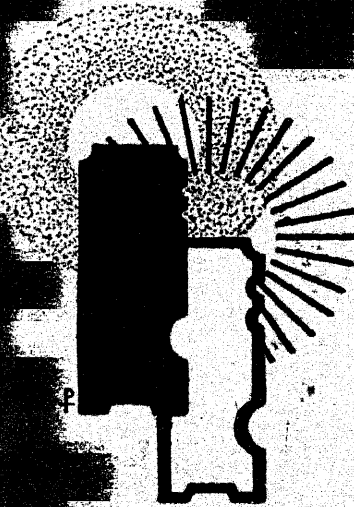


No 2
1930

EESTI GRAAFIKA



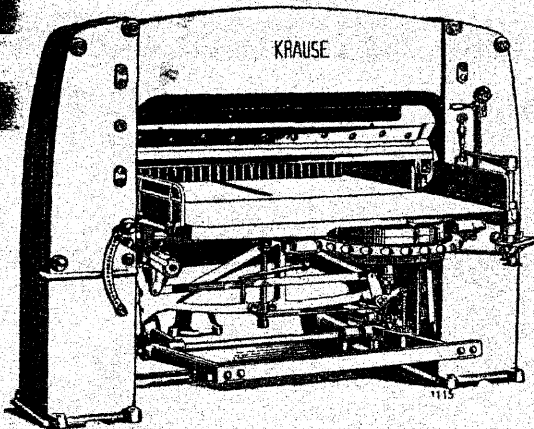
VÄLJAANDJAD

EESTI GRAAFIKA- JA RAAMATUKÖITMISTÖÖSTUSE
ETTEVÖTJATE ÜHING
GRAAFIKATÖÖSTUSE JUHTIDE ÜHING «POLIGRAAF»

KARL KRAUSE LEIPZIG

KVALITEETMASINATE VABRIK

DIE FABRIK FÜR QUALITÄTS-MASCHINEN



Alle Hilfsmaschinen für

Druckereien.

Buchbindereien

u. Kartonnaßen-Fabriken

Vom Lehrling bis zum Meister,
sie alle loben «Krause»

Kõik trükikodade, raamatukõitekodade
ja kartonaaživabrikute abimasinad

Õpipoisist meistriini —
õik kiidavad «Krause't»

AINUESINDAJA
ALLEINVERTRETER

J. HÜLB, TALLINN,

MAAKRI 22
TELEFON 308-09

Pooõna-vollimise,
niidiõõ õõblemise,
traadiõõ õõblemise
ja karbiõõblemise
masinaid

Boõõn-Falz
Faden-Heft
Draht-Heft- u.
Kartonnaßen-
Heft-Maschinen

ostab
asjatundja vaid
erivabrikust:

kauff
der Fachmann
nur von:



VENNAD
GEBRÜDER **BREHMER, LEIPZIG**

VÄLJAANDJAD

EESTI GRAAFIKA- JA RAAMATUKÖITMISTÖÖSTUSE ETTEVÖTJATE ÜHING
GRAAFIKATÖÖSTUSE JUHTIDE ÜHING „POLIGRAAF“

Südamlik tere tulemast kõigile I-sest Eesti, Läti ja Soome trükitöösturite kongressist ja I-sest Eesti trükitööde näitusest osavõtjatele! Iseäranis olgu tervitatud meie naaber-rahvaste trükitöösturite esindajad Lätist ja Soomest. Saagu need eelolevad kongressipäevad meie ühise töö nurgakiviks, millele kindlasti võiksime ehitada oma rahvaste kultuurikandja — trükitööstuse — hea edu ja tuleviku. Kasvagu neil päevil meie vahel suur ja südamlik sõprusside, mis ühtlasi aitaks kaasa kasvatada usaldust ja üksteisest arusaamist meie rahvaste kultuurilise, poliitilise ja majandusliku elu arendamisel.

Südamlik tere tulemast kõigile!

F. Uibopuu,

Eesti Graafika- ja Raamatuköitmis-
tööstuse Ettevõtjate Ühingu esimees.

Sirsniigi apsweicu wisus I. Igaunijas, Latwijas un Somijas drukas darbu rūpnieku kongresa un I. Igaunijas drukas-darbu izstades dalibniekus!

Bet sewiški lai būtu sweicinati mūsu kaimiņu tautu drukas darbu rūpnieku pārshawji no Latwijas un Somijas. Lai nākošas kongresa dienas būtu par mūsu kopeja darba pamatu, uz kura mēs droši waretu celt sawu tautu kulturas nesejas-drukas darbu rūpniecibas sekmes un viņas nākotni. Lai šinis dienas mūsu starpa nostiprinas sirsnigas draudzibas saites, kuras ari pie reizes palīdzetu audzinat sawstarpeju uzticibu un saprašanos mūsu tautu kulturelas, politiskas un saimnieciskas dziwes attistišanā.

Wēl reiz sirsniigi sweicinu wisus ieradošos!

F. Uibopuu,

Igaunijas Grafikas un Gramat-
siešanas-rūpniecibas uznēmeju
Biedribas priekšnieks.

Sydämmellisesti tervetulleet kaikki Eestin, Latvian ja Suomen ensimmäisen kirjapainoteollisuuden harjoittajain kongressin ja Eestin ensimmäisen painatustöiden näyttelyn osanottajat! Erikoisesti tervetulleet meidän naapurimaidemme, Latvian ja Suomen, kirjapainoteollisuuden harjoittajain edustajat! Tulkoon edessäolevista kongressipäivistä meidän yhteisen työmme nurkkakivi, mille me voimme rakentaa meidän kansojemme kultuurikantajan kirjapainoteollisuutemme menestyksen ja tulevaisuuden. Kasvakoon näinä päivinä meidän välillemme suuri ja sydämmellinen ystävydenside, mikä samalla on omiaan lisäämään luottamusta ja keskinäistä ymmärtämystä kansojemme sivistyksellisen, poliittisen ja taloudellisen kehityksen tiellä. Olkaa kaikki sydämmellisesti tervetulleet!

F. Uibopuu,

Eestin Graaffillisen ja Kirjansitomisteollisuuden Työnantaja-yhdistyksen esimies.

KATALOOGIDE PUUDUSIST

J. VEIKESAUN



Kataloogile kui tarvilisele vahendile müüja ja ostja vahel on püütud anda alati võimalikult kenamat ilmet, trükkides seda, hoolimata kuludest, mitmevärvilisena, illustreerides lehekülgi raamide ja liistudega. Kirjavalamisäridki kuulutavad tihti mõnede uute kirjade kohta, et need olevat eriti kohased kataloogi jaoks (viimane on küll võetav rohkem reklaamina kui tõsiasjana, sest iga raamatukiri on kõlvuline kataloogile). Siiski juhtub tihti, et kataloog ei saa niisugune, nagu soovitud. Katsume leida üles selle põhjused. Need oleksid:

- 1) liiga rohke tekst väikesel ruumil ja selle paigutamine ebaühtlaselt;
- 2) tihti liiga väike kaust;
- 3) halvad ja mitmesuguses tehnikas valmistatud pildid. Tihti on nad ka liiga väikesed;
- 4) ebakohane paber.

Peatudes esimese põhjuse juures peab ütlema, et teksti liigrohkus avaldab halba mõju peamiselt selles, et kõrvuti olevaist lehekülgedest see, mis tekstiga liialt täidetud, tuleb laduda vähema kirjaga kui naaberkülge. Seetõttu on leheküljed ebaühtlased, pealkirjad pigistatud teksti vahele kokku, klišeed surutud üles servale või nurka ja lõpuks säärane lehekülg on raskesti loetav. Kataloogi teksti peaks jagama nii, et kõik see, mis puutub pakutava kauba väärtusse, omadusisse, müügitingimusesse jne., peaks paigutatama algusse, kujundades sellest ühtlased, mõõdukalt täidetud ja harvendatult laotud leheküljed, kuna pildikülgedele jääks ainult vähene tekst, mis puudutab leheküljel oleva pildi erilisi omadusi või mõõte. Sõre ja rohkete vabade ruumidega tekst on eriti tähtis kataloogis; ta on kergem lugeda kui tihe ja on seega kataloogi lugejale hõlbustuseks.

Teine põhjus: kaust. On arusaamatu, miks püüavad paljud ärid valmistada oma kataloogid nii-öelda taskukaustas. Just liiga väike kaust on enamail juhtudel põhjuseks, et tekst ei mahu ära leheküljele ja peab tarvitama nonpareille-kirja. Kokkuhoid paberis pole kuigi mõõduandev; kui raatsitakse kulutada raha klišeede valmistamiseks, mis ometi on hulga kallimad, siis pole suurema kausta valik nimetamisväärne kulu. Tuleks pidada silmas, et suurem mõõdulise kauba juures, nagu autod, mootorid, jalgrattad jne., avaldab liiga väike kaust ebaesteetilist mõju ja tundub ihnsusena.

Väike kaust tundub loomulikuna ainult väikeste asjade juures, nagu kullasepa- jne. kaubad.

Kolmas põhjus: pildid. Siin tehakse tihti suuri vigu kokkuhoiu pärast, tarvitades ühe firma kauba kujutamiseks teise firma kaupa kujutavaid klišeid. Näit. Brennabor-ratta kujutamiseks Wanderer-ratta oma. Muidugi olid ajad, mil meie ostjaskond oli arenematu ega osanud tihti teha vahet välimuse järele või teise firma kauba vahel. Õnneks olleme aegamööda sellest saanud üle. Klišeetstarbeks on näidata ostjale pakutava kauba õiget kuju, ja kui nüüd paneme selle asemele klišeetäht, mis kujutab võrast kaupa, siis on see hoolimatus kõigepealt ostja ja lõpuks iseendagi vastu. Paljud tarvitavad kataloogis mitmesuguseid, üheks või teiseks otstarbeks valmistatud, klišeid. Üks on pikergune, teine ümmargune, kolmas kandiline, mõni neist on reprodutseeritud sulejoonistuse järele, teised päevapildi järele, osal aga jälle põhi takka ära lõigatud, lühidalt: iga klišeetäht on isesugune. Muidugi tuleb ka ette, et iga klišeetäht on ise suuruses, kujutades sama asja, olles tihti osalt liiga kulunud.

Säärase kataloogiga csineb peaaegu igal aastal üks Tallinna soliidsem jalgrattaäri. Seal leidub klišeid kõigi eelpool toodud puudustega. Kahtlen, kas kaotaks palju nimetatud äri, kui ta laseks kord valmistada kõik kataloogi klišeetähted üved ja ühesugused; aastate jooksul tasuks see end ära. Uute klišeetähtede tegemise puhul peaks pandama tähele, missugusest seisukohast tehakse ülesvõtte, kas eest või küljelt või poolviltu. Mõõduandev peaks siin olema, missugusest seisukohast vaadates pildistatav ese on kõige iseloomulikum ja teistest omasarnastest erinev. Jalgratta juures oleks küljeülesvõttes loota kõige enam ühe või teise firma erinemise allakriipsutamist. Klišeetäht ei tohiks olla liiga väikesed, vaid nii suured, et kujutatav ese on küllalt selgesti nähtav ja tuntav. Kas teha klišeetäht tagapõhjaga või lasta põhi välja lõigata, see oleneb kataloogi otstarbest: täitsa asjalikus kataloogis, kus pildid on selleks, et anda pakutavast esemest täielikku ettekujutust, on tagapõhi ülearune ja segane, kuid tuleb ette, et kataloog illustreeritakse mitte otsekohe kaubaga tutvustamiseks, vaid rohkem dekoratsiooniks. Siis võiks ka põhi väga hästi alale jääda.

Neljäs põhjus: paber. See on raskesti lahendatav küsimus. Kohaseim paber igale kataloogile,

Kolme naabermaa trükitöösturite organisatsioonide esimehed



Fr. Uibopuu

Eesti Graafika- ja Raamatuköitmisööstuse
Ettevõtjate Ühingu esimees



Aleksander Oschinsch

Läti Trükitöösturite Ühingu esimees



K. F. Puromies

Soome Trükitöösturite Ühingu esimees

mis sisaldab pilte, on kriitpaber, kuid Eestis seda ei valmistata ja seetõttu on ta kallis. Tuleks siis tarvitada säärase kataloogide jaoks harilikku kirjutuspaberi või trükkida kombineeritult: pildid kivi- või offset-trükis ja tekst raamatutrükis. Pildideta kataloogidega on lugu palju parem: leidub küllalt häid ja võrdlemisi odavaid trükipabereid nende jaoks. Ehk küll paberi küsimus on raske lahendada, võiksime saada õige rahuldavaid kata-

looge, kui paneksime rõhku kolmele esimesele eelpool toodud asjaoludest ja erilist rõhku piltidele. Head ja kohased pildid on tähtsaim abinõu teha kataloogi huvitavaks tarvitajale ja ergutada teda läbilugemisele. Õpetlikuks eeskujuks igapähele, kes mõtleb lasta trükkida kataloogi oma kauba pakkumiseks, võiksid olla välismaa, eriti Ameerika äride kataloogid niihästi sisu otstarbekohaselt kokkuseadelt kui ka piltidelt ja paberilt.

ÕPILASKÜSIMUS VAJAB KORRALDAMIST E. ROOSIK



pilasküsimus tohiks küll rohkem värida tähelepanu, kui sellele seni osaks on saanud. Just tänapäeva õpilase seisukord ei ole päris selge ja seetõttu ei avane ka mingisuguseid huvitavaid väljavaateid tuleviku kohta. See on eriti maksev vähemate töökodade suhtes, kus personaal koosneb ainult õpilasist. Siin ei saa plaanikindla töösuse väljaarenemisest juttugi olla ja paljud astuvad ellu täiesti pooliku teadmiste pagasiga. Noorsugu elab kindlusetu, võiks öelda huvivaest elu. Vahel nagu oleks märgata püüdu edasijõudmiseks ja oma ala põhjalikumaks tundmaõppimiseks, samas vaibub aga tahe ja annab maad loidusele.

Niisugune kindlusetu olek kui ka poolik oskuli tasapinna omandamine võib trükitehnika arengule ennem languseks kui progressiks saada. Omavahelisi mõtteavaldusi ühes uute sihtjoonte rajamisega tuleks kindlasti eeskätt suunida küsimusele: kuidas õppijale ainet huviküllaldaseks muuta ja kuidas leida paremaid teid trükiala põhjalikumaks tundmaõppimiseks.

Ei eksi vist arvates, et õpilaste liig „omapead“ töötamist võib lugeda üheks vea põhjuseks. Paremini võib seda panna tähele vähemais töökodades, kus faktor või isegi vanem laduja püüab jõudumööda oma harilikkude kohustuste, s. o. tööpensumi, kõrval ka veel õpilaste tegevust jälgida ja õpetust anda. Õieti aga oma ülesandeid täites ei jatkuks neil seks küllaldaselt aega. Sarnaseis oludes siis ka õppurid õpivad ja tegutsevad peamiselt oma arvamise kohaselt ja nii nagu asjast jagu saavad. Seepärast on kohane igal pool, kus laduja-õpilasi suuremal arvul on olemas, ametisse seada erilisi instruktoreid. Trükkija-õpilased, keda arvult on vähem, eriõpetajaid ei vaja; neid on võimalik endiselt täielikult anda masinameistrite hoole alla. Arusaadav, et isikult, kes instruktorina tegutseb, päevast töökvantumit tuleb vähendada. Sarnase uuenduse abil on loota, et noored omandavad plaanikindlama töötamisviisi, miline oleks eriti tervitatav väljudes praktilisuse seisukohalt. Võiks ju sellele vastu väita, et hooalune alalise ülevaatuse all olles satuks täielikult hooldaja mõjuvalda ja kaotaks iseseisva mõtlemisviisi. Kuid ega asi seisa andekuse mahasurumises, vaid just selle õigesse roopasse juhtimises plaanikindla töötamismeetodi läbi. Uuenduse poolt

räägivad mitmed, näiliselt õige tühised, asjad. Näiteks ei saa kuidagi lubada praegusel kiirtegutsemise ajajärgul, et iga õpilane oma tahte järele laob nii kaua ja isegi nii pikkamööda, nagu ta heaks arvab. Ja seda peamiselt just õpilase enda huvides, et ta ei omandaks aeglase töötamisviisi. Meie ei saa kiidelda tööviljakate töömeeste rohkusega. Töömehe nimekandjaid on külluses, kuid neid, kes tõsiselt väärivad seda nimetust, otsi pahatihti tikutulega.

Samuti tuleks rohkem tähelepanu pöörda ärapanekule. Täielikku vabadust ei või ka siin lubada, et ei saaks igapäevseks juhtumid, kus „väljaõppinu“ ärapaneku-vormi laudikuga võtab kasti äärele, näpitsa abil nopib vormist välja esiti kõik kirjaread, neid ära pannes, seejärel jooned ja kõige viimaks asub ülejäänud täidismaterjali „kondikava“ lammutamisele, paisates selle toiminguga juures kõik sulurid läbisegi ühte hunnikusse! Hiljem siis alles asutakse täidismaterjali sorteerimisele! Eelmine näide, mis väga kujukalt näitab „omapead“ töötamise vilja, viis kirjutise küll peasihist veidi kõrvale, oli aga siiski seletusena tarviline, et näidata, kuivõrra vajaline on plaanikindlus, korrapärasus isegi seal, kus seda kõige vähem arvatakse tarvis minevat.

Teiseks annaksid töökodade omavahelised töödevoistlused väikeste ergutusauhindadega nii mitmelegi uut hoogu ja energiat. Voistlusi võiks aastas neli korda toime panna — lihtladumises kiiruse ja aktsidentstöödes maitsekuse suhtes. See tooks elevust igapäevsusesse, arendaks ka maitset ja, peaasi, sunniks loomisele. Tulu oleks sest kindlasti mõlemale poolele, s. o. niihästi tööandjale kui ka õpilasele.

Kolmandaks tuleksid kutsekooliga seotud küsimused tõsisemalt võtta kõne alla. Praegu täidab seda üldkasulikku ülesannet riigi kunsttööstuskooli juures olev graafikaklass. Olgu küll, et see oma ülesannet on püüdnud täita, tuleks selle klassi programmi siiski mitmeti täiendada, tundide arvu suurendades, erikirjandust ja loengute konspekte rohkemal arvul soetades, siis vast suudaks ta oma suurt eesmärki viljakamalt taotella. Ka peaks kutsekoolist osavõtmise õpilastele ettevõtjate poolt sunduslikuks tehtama. Kool peaks töötama graafikatööstuse organisatsioonidega käsi-käes, sest need on temast ülimal määral huvitatud. Seeläbi tehtaks kasulik ettevõtte kõigi asjaks ja loodaks asja-



**Eesti Graafika- ja Raamatuköitmistööstuse Ettevõtjate Ühingu
juhatus 1930. a.**

vasakult paremale (ist.) J. Zimmermann — sekretär, A. Silberhand — laekur, F. Uibopuu — esimees, A. Veller — abiesimees, Th. Käärrik — abilaekur, (seis.) P. Treumann — asjaajaja, K. Reinmann — abisekretär, A. Blaubrik — ametita liige.

osaliste vahel kindel kontakt. Ka meie õppejõududele peaks võimaldatama välismaal tegelikult kutsekooli asjaga tutvuda, see oleks heale asjale ainult kasuks. Seni on see sündinud hoopis vastupidi: asjatundmatuid saadetakse õpperetkedele, mispärast siis ka nende poolt tikutakse meil tähtsaid küsimusi kergelt lahendama. Ollakse ikka veel sel seisukohal ja arvamisel, nagu seda kujukalt väljendas I Eesti trükitöösturite kongressil tuntud ajakirjanik, et intelligentne jõud saab kõigevalmis. Neljandaks peaksid õpilased õppeaja lõpul kuuluma katsestamise alla. Katsekomisjon koosneb ettevõtjate, juhtide ja tööliste esindajatest. Katsealusele endale oleks sellest peatulu, kuna katsete sooritamisel iseteadvus tõuseks, pealegi peaks ta end rohkem ette valmistama ja see suurendaks iga üksiku teadmiste pagasit tunduvalt. Võiks loota, et sarnaste küpsete jõudude läbi suudaksime ka eesti graafikatööstust vääriliselt kõrgemale tõsta. Katsestamise juhtnõrde väljatöötamine oleks kolme ülalmainitud organisatsiooni üheks ülesandeks. Viies peaks laduja-õpilasel trükkimisasjandu-

sest rohkem aimu olema, samuti ka vastupidi — trükkija-õpilasel ladumisest. Seepärast tuleks mõlemat liiki õppijail lasta vähemalt pool aastat vastavas osakonnas tegevd olla. Kohasamisvõimaluste vähenemisest selle süsteemi läbiviimise tagajärjel ei saa juttu olla, kuna nimetatud alad ikkagi häid eriteadlasi vajavad. Selle lühikese aja jooksul ei saa naaberalast rohkem teadmisi, kui et end tarbekorral vähegi osatakse aidata.

Lõpuks ei saa jätta nimetamata ka seda ükskõiksust, mis viimasel ajal on aset võtnud „selliks“ saamise puhul. Õppija lõpetab õppeaja täiesti vaikselt ja astub, ilma et ümbruskond sellest teadlik oleks, väljaõppinu seisusesse. Ainult palgaraamatus figureeriv nädalapalk on tõenduseks, et õpilane on „selliks“ saanud. Ei tohiks sellest sündmusest nii ükskõikselt mööda minna; tuleks kogu töökoja personaalile teha teatavaks, et väljaõppinute pere uue liikme võrra on suurenenud. See väike, kuid siiski küllalt armas, aegade jooksul unustushõlma vaibunud traditsioon peaks uuesti ellu kutsutama.

LADUJATE VÄÄRATUSI

J. VEIKESAUN

gapäevase töö juures näeme tihti mõnesuguseid puudusi ja vääratusi, mille kõrvaldamine pole raske, kui juhtida neile tähelepanu. Neist saaks üle kergemalt, kui laduja võtaks süveneda oma töösse ja endalt nõuaks rohkem.

Loetleme mõned silmapaistvamad:

Ei osata teha tiitlit.

See on tõesti uskumatu, kui vähe huvi tunnevad ladujad hea tiitli tegemise oskuse vastu. Põhjuseks võib olla seegi, et eesti keeles pole raamatut, millest saaks õppust. Saades kirjutatud tiitli käsikirja ei mõelda palju, vaid laotakse ükskõik kas suurtest või väikestest tähtedest tekst ära, paigutades autori nimi üles ja raamatu nimi keskele, kui pole kirjutatud teisiti, poolitades teinekord sõnugi.

Võtame näiteks raamatu nime: „Tiitliladu minevikus ja olevikus“. Järelemõtlemata teeb laduja nii:

Tiitliladu minevikus
ja olevikus

või Tiitliladu minevikus
ja
olevikus

võttes kirjaks, ütleme, tekst harilik Augustea, suured tähed. Rohkem läbi kaaludes jõuaks laduja kindlasti otsusele, et võib laduda sama tiitlit mitmesuguses suuruses kirjadega, nimelt: „Tiitliladu“ doppelmittel ehk 3 cicero, „minevikus“ tertia ehk tekst, kuna „ja“ võiks olla omaette reana õige väikeselt, petit- või korpus-kirjast. Tiitel kujuneks niisuguseks:

Tiitliladu
minevikus
ja
olevikus

Ta oleks grupeeritud hästi ja täidaks paremini paberi pinda. Kuid peaks pandama rõhku ka reavahedele. Paljudel on arvamine, et sõnake „ja“ tuleks lugeda iseseisva reana. Seega kujuneks tiitel niisuguseks:

Tiitliladu
minevikus
ja
olevikus

Seda viga tehakse tihti ka pulmalaulude tiitlite juures, näit.: Laulud Hans Kotka ja Anna Rebase laulatusel jne.

Laulud Hans Kotka ja Anna Rebase laulatusel jne.

Säärane reavahede tegemine on viga: sõnake „ja“ pole iseseisev ja teda peab paigutama nii, et eel- pool toodud tiitli 1. ja 2. rea vahe võrduks 2. ja 3. rea vahele, näit.:

Laululeht oleks niisugune

ja laululeht oleks niisugune

Laululeht oleks niisugune

Tiitli käsikirja saades peaks laduja mõtlema järele, kas ei saa mõnd sõna võtta suuremalt — peareana, kuna teised jääksid vähemaks ning sõnad „ja“, „ehk“ j. t. õige väikeseks, vahereaks. Täiesti lubamatu on sõnade poolitamine tiitlil, samuti lühendamine. Ka igasuguste pealkirjade, eriti suuremate, juures peaks hoiduma sõnade poolitamisest; parem jätta rida lühemaks ja viia terve sõna teise ritta. Tihti ettetulev viga on

tihe ladu

aktsidentstöödes. See viga on nähtavasti päritud raamatu- ja leheladumisest; aktsidentstööde juures tuleks hoiduda sellest. Igasugused ettetulevad tööd, olgu need kutsed, kavad, laulud, kui ruum lubab, peaks harvendatama vähemalt 2 punktiga, kui lühem tekst ja rohkem ruumi, siis pole ka 4-punktiline sõrendus liig. Sama oleks maksev ka kuulutuste kohta, milles nõutakse kenamat ilmet.



by Schindler

Raamatuid murdes eksitakse mõnikord sellega, et jäetakse

*vahed pealkirjade ja teksti
vahel liiga väikesed.*

See raskendab lugemist. Peetagu kinni reeglist, et lõppeva teksti ja järgneva pealkirja vahel oleks vähemalt 2 rea laiune vaba ruum, kuna pealkirja ja järgneva teksti vahel oleks see ruum ühe rea laiune. Kui pealkiri koostub ainult numbrist või numbrist ühes paragraafi-märgiga, siis vahed võiksid olla vähemad, sest tühi ruum kahel pool numbrit mõjub kaasa. Lõppeva teksti ja järgneva numbriga vahel võiks olla ühe rea laiune ruum, kuna numbriga ja järgneva teksti vahel jatkaks 4—6 punktist. Ka

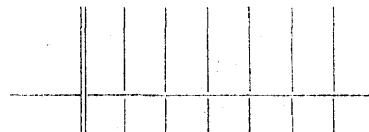
vahejoont ei panda õigele kõrgusele.

Väikesed $\frac{1}{2}$ - kuni 1-kvadraadilised joonekesed, mis tihti ette tulevad tiitlil, kirjapeades jne., peavad seisma nii, et ruum nende peal võrduks kolmeveerandile nende alumisest ruumist. Kirjapeades, kus vahed üldse kitsad ja ei saa täpsalt mõõta, peaks ülemise vahe tegema pisut vähema alumisest; tegelikult näeme tihti, et just ülemine vahe on alumisest laiem. Eriti siis, kui töö on laotud suurte tähtedega; eelmisel real on all vaba tähe serv, kuid joonele järgneval real seda pole. Laduja paneb aga niihästi üles- kui allapoole joont ühepaksuse materjali, jättes tähele panemata

tähe serva. Tuleb arvestada igasuguseid vabu ruume nii ülal- kui allpool joont ja selle järgi panna ka vahematerjal.

Pole kindlust joonte käsitamises.

Ladudes tabeleid, milles arvud sees, pannakse mõnikord peenjoon kokkuvõttejooneks. See on üsna kena, aga sealjuures unustatakse tihti, et tabeli püstjoonte hulgas on ka jäme- või kaksikpeenjooni. Ja siis pole see asi enam kena, vaid on seega tehtud viga. Peetagu meeles, et peenjoon ei poolita kunagi kaksikpeen- või jämejoont, vaid ümberpöörduvalt — need poolitavad peenjoont. Seega on selge, et tabelis, milles püstjoonte hulgas leidub kas kaksikpeen- või jämejooni, ei saa tarvitada kokkuvõtte jooneks peenjoont, vaid peab pandama jämejoon. Ehk siis laotagu tabel ainult peenjoontega ja jäetagu kõrvale teised jooned. Lubamatu on ka see, et tabeli esimese — teksti — lahtri ja järgnevate numbrite lahtrite vahele pannakse jäme- ehk kaksikpeenjoon ja see poolitab peenikest kokkuvõttejoont, kuna kokkuvõttejoon omakorda poolitab numbrilahtrite vahel olevaid peenjooni. Kokkuvõttejoon ei ole kunagi poolitav.



(Vale.)

TÖÖSSE SÜVENEMISEKS ...

P. TREUMANN

On keegi endale leidnud elukutse, kas juhuslikult või pikemate kaalutluste järel, ja tahab selles näha abinõu elu ülalpidamiseks ja vaimutarviduste rahuldamiseks, siis ei tohi tal puududa tahe ja huvi tungida oma tööala salajasemaisse küsimusisse. Tal peab jatkuma püüdu ja püsivust valitud elukutset kõigekülgselt õppida tundma nii tegeliku töö kui kirjandusegi abil. Siis alles võib loota ootuste täideminekut, mis olid üles seatud ainelises ja vaimlikes mõttes.

Jättes arutamata mitmed sihid ja võimalused, mis viivad ühele ja samale eesmärgile, tahan siinkohal juhtida tähelepanu vaid ühele, kirjaladujale igapäevases töös kõige sagedamini ettetulevale küsimusele.

Olgu ametmees missuguselt alalt tahes, kui ta tahab valmistada head ja vastupidavat tööd, peab ta kõigepealt tundma materjali, millest ta seda kavatses teha. Peaaegu samasugused või veel suuremadki nõuded seab materjali tundmine kirjaladujale. Kirjaladuja ei saa töötada müürsepa kõmbel, kes oma äranägemisel savi segab vedelama või sitkema või kivil lööb tüki küljest, kui see oma kohale ei sobi; ta ei saa ka käia mõne teise ametmehe jälil, kellele on antud kätte „toores materjal“, mida ta võib vormida ja voolida seni, kuni see vastab ülesandele. Kirjaladuja oma töö juures peab piirduma materjaliga, millele antud reeglipärased mõõdud ja teatav kuju ja mille juures tema ülesandeks pole ette võtta mingeid parandusi ega täiendusi, vaid mida peab oskama käsitada nii, nagu ta on. Selles seisabki

see omapärane „trükikunst“, mis kirjaladujalt nõuab väga palju intelligenti, arenenud maitset ja oma ala täielikku tundmist. Ta peab mõistma leida lõpmatus tähtede ja ornamentide rägastikus iga töö jaoks kõige kohasema ja sobivama, mis oleks vastuvõetav igale arenenud maitsega silmale. Ei ole seega laduja ülesanne kaugeltki täidetud, kui ta ettekirjutatud mõõtudele vastavalt „vormi valmis laob“. Peatähtsus pole selles, et asi on tehtud, vaid selles, k u i d a s ta on tehtud.

Et jõuda oma tegevuses edule ja saavutada töös tagajärgi, mis rahuldavad tegijat ennast ja teisi, peab kirjaladuja endale seadma esimeseks ülesandeks „tähe- ja ilustustematerjali“ kõigekülge tundmaõppimise. Pandagu tähele nende tehnilist väljatöötamist, stiililist päritolu ja karakterlikku kokkukõla, siis juba võib kirjaladuja töötada nagu vilunud kokk, andes rasvast, kui nõutakse, ja jättes pala magedaks, kui on selle soovijaid.

ESIMENE SOOME, LÄTI JA EESTI TRÜKITÖÖSTURITE KONGRESS

31. MAIL, 1. JA 2. JUUNIL 1930. A. TALLINNAS

(Kongressi puhul saadeti kodumaa, Soome ja Läti trükitehnikute ringkondadele alljärgneva sisulised ringkirjalised üleskutsed, millise — jäädvustamise mõttes — siinkohal täielikult toome.)

Eesti Graafika- ja Raamatuköitmisõstuse Ettevõtjate Ühingu loeb endale suureks auks teatada oma kaasmaalastele ja naabermaade trükitehnikutele, et ühiste läbirääkimiste ja nõupidamiste tulemusena on teoks saanud mõte, mis mõnd aega trükitehnikute ringkonnas meeli on vallanud.

Käesoleva aasta 31. mail, 1. ja 2. juunil kogunevad Tallinna esimesele kongressile Soome, Läti ja Eesti trükitehnikud. Kuna kõik kolm naaberriiki ja -rahvast elavad enam-vähem ühesugustes tingimustes ja töötavad ühistes oludes, siis peab olema palju küsimusi, mida ühiselt tuleb lahendada ja mida ühiselt ka paremini saab korraldada. Seepärast olgu need päevad meile ühisteks tõsisteks tulutoova töö ja kindla sõpruse sidemete loomise päevadeks. Aidaku need arutused ja üksteisega kokkupuutumised meil edendada meie maade trükitehnikust seda väärilisele kõrgemale tõeses meie rahvaste kultuurinõuete kohaselt.

Jäädes lootma ühise töö viljakale tagajärjele Eesti Graafika- ja Raamatuköitmisõstuse Ettevõtjate Ühingu hüüab kõigile lugupeetud ametivennile, kes on oodatud külalised meie kodulinna,

tere tulemast

I Soome, Läti ja Eesti trükitehnikute kongressile!

Eesti Graafika- ja Raamatuköitmisõstuse
Ettevõtjate Ühingu juhatus

F. Uibopuu

Esimees.

P. Treumann

Sekretär.

KONGRESSI KAVA.

31. mai, I kongressipäev.

Kell 10 kongressist osavõtjate maade esindajate kogunemine Börsisaali, Pikk t., kongressi presiidiumi valimiseks.

Presiidiumi valitakse igast osavõtvast riigist kolm liiget — kaks juhatajat ja üks sekretär. Samal ajal valitakse ka redaktsioonikomisjon — igast riigist kolm liiget.

Kell 11-15 kongressi ja esimese Eesti trükitehnikute näituse avamine.

Kella 14—16 ühine lõunasöök Estoonia valges saalis.

Kella 17—20 kongressi koosolek Estoonia punases saalis.

Referaadid:

1. Graafillisten työnantajain toiminta järjepäraseen hinnoittelun aikaansaamiseksi Suomessa.

Ref. Dir. K. F. Puromies.

2. Riigi- ja eratrükikojad.

Ref. A. Ošins, Läti trükitehnikute organisatsiooni esimees.

3. Trükitehnikust Eestis.

Ref. A. Veiler, Eesti trükitehnikute organisatsiooni juhatuses liige.

4. Tegelik graafika Lätis.

Ref. V. Pengerots, Läti trükitehnikute organisatsiooni sekretär.

Kell 22 ühine õhtusöök Seltskondlikus Majas, Aia t.

1. juuni, II kongressipäev.

Kella 11—15 Estoonia punases saalis kongressi koosolek.

Referaadid:

1. Läti trükitehnikust üldine seisukord ja organisatsiooni küsimus.

Ref. A. Ošins, Läti trükitehnikute organisatsiooni esimees.

2. Graafillisten työnantajain järjestöt Suomessa.

Ref. Lauri Lyytikäinen, Soome trükitehnikute keskkororganisatsiooni sekretär.

3. Soome, Läti ja Eesti trükitehnikute ühistöö.

Ref. Fr. Uibopuu, Eesti trükitehnikute organisatsiooni esimees.

Kella 15.15—18 ühine lõunasöök Estoonia valges saalis.

2. juuni, III kongressipäev.**Ekskursioonid:**

Ekskursioonide aja ja kogunemiskoha üle antakse teateid eriti.

Tähelepanuks!

Kongressist osavõtu maks **Kr. 35.**— isiku pealt; daamidele **Kr. 20.**—; sellega on kaetud ühised lõuna- ja õhtusöögid, rinnamärk, näitusele pääs j. m. Osavõtu teadaande viimane tähtpäev on **25. mai**, kusjuures ühtlasi palutakse teatada erisoovid korteri suhtes: Kas võõrastemajas? Kui kallis umbes? Kas ühe või enam voodiga?

Kongressi büroo asub **Pikk tän. nr. 2, Tall. Eesti Kirjast.-Ühisuse „Päevalehe“ majas.**

Kongressile sõitjaid palutakse endid seal teatada tarviliste kupongide ja rinnamärgi kättesaamiseks.

Korraldav toimikond.

Kongressiga ühel ajal, s. o.

**31. mail kell 11.15 e. l., avatakse
I EESTI TRÜKITÖÖDE NÄITUS**

Börsisaalis (Pikk tän.).

Näitus kestab 31. maist — 7. juunini ja on kongressist osavõtjatele ja nende abikaasadele maksuta.

TOIMETUSELE SAADETUD KIRJANDUS

Reproduktion — nr. 2, 1930. Väljaandja Klimsch & Co, Frankfurt a/M. Hind aasta peale RM. 5.50.

Saksa kirjastusäri Klimsch & Ko., kes graafika alal hulga õpetlikke raamatuid ja ajakirju turule saatnud, on paar kuud tagasi oma lugejaskonda rõõmustanud uue eriajakirjaga — „Reproduktion“. Nagu nimi näitab, on see kuukiri määratud peaaesjalikult neile, kel tegemist fotomehaanilise alaga, kuid ta on ühtlasi huvitav kõigile graafikuile.

Nr. 2 sisust: Ajalehtede ja ajakirjade illustratsioonid; Punkt pildielemendina offset-reproduktsoonis; Vask-

autotüüpide põletamine; Wieland-trükk; Järelepõletamise võimalused sügavtrüki vormides; Praktilisi nõuandeid, näpunäiteid jne.

„E. GR.“ Nr. 2 KAASANDEKS.

Tall. Eesti Kirj.-Üh. Graafikatööstuses valmistatud Hiiumaa pilt H. Schlichtingi järele 1852. a. Eesti Rahva Muuseumi piltpostkaartide seeriast.

Graafikatööstuslik ajakiri „EESTI GRAAFIKA“ ilmub 6 korda aastas ja maksab terve aasta peale Kr. 1.50, postiga saates 30 senti kallim; üksiknumber 25 senti.

Kuulutused: 1/4 lhk. 20.—, 1/2 lhk. Kr. 10.—, 1/4 lhk. Kr. 5.—.

Sisu eest vastutaja: Dir. Fr. Uibo puu; tegev toimetaja ja tehniliste artiklite eest vastutaja Paul Treumann. Ajakirja jaoks määratud kirjad ja saadetised samuti ka lehe tellimised adresseerida: Tallinn, A.-S. „Ühiselu“ trükikoda, Pikk tän. 42 „Eesti Graafika“.

GRAAFIKATÖÖSTUSE AGENTUUR

J. BLUMENFELDT

TALLINN, KLAASINGI 3-A



TRÜKITÄHED, KIIRPRESSID, LADUMIS- & KÖITEMASINAD

Võtab tellimisi vastu ja valmistab kunstinõuete kofaseli kunstnik **Edmund Arnold Blumenfeldt'i** juhatusel igasuguseid kavu, skeeme, plakaate, efikette, raamatukaasi, kirjapäid, vabrikumärke, ilustusi, klüüseid, jooniseid, ühe- ja mitmevärvilisi kaubareklaame j. n. e. j. n. e.

DORNEMANN & Co MAGDEBURG

VASKKIRJA- JA FERRO-
TÜÜPIDEVALAMISKODA
GRAVEERIMIS-
ASUTIS



MESSINGSCHRIFT-
U. FERROTYPEN-
GIESSEREI
GRAVIERANSTALT

Meie pikaajalised eritooted on:

ferrofüübid, jooned, äär- kaunistused

Ühest tükist õonesjalaga ajalehe- ja
plakafitefrükikodadele, kartonaaži- ja
koivabrikaile

Vasest raamatukõlmitistähed
käsitsi kuldamiseks kui ka kuldamis-
pressidele

Eksport igasse kultuurriiki -- Alaline näitus
Leipzigis raamatutöösiusmajas -- Suur au-
raha „Bugra“ näituselt Leipzigis 1914

Unsere langjährigen Sondererzeug-
nisse sind:

Ferrotypen, Linien, Ein- fassungen

mit Hohlfuss aus einem Stück für Zei-
tungs-, Plakat- und Tätendruckereien,
Kartonnagen- u. Säckefabriken

Buchbinderschriften in Messing
für Handvergoldung, sowie für die
Vergoldepresse

Export nach allen Kulturstaaten -- Ständige
Ausstellung im Leipziger Buchgewerbe-
haus „Bugra“ Leipzig 1914: Grosser Preis

: Ainesindaja : Alleinvertreter :

J. HÜLB, TALLINN, MAAKRI 22 TELEF. 308-09

KVALITEET- MASINAD

ROTATSIOON-, LAME-, KIVI-,
OFFSET- JA SUGAVTRÜKIKS

LADUMISEKS, STEREOTUU-
PIALE, REPRODUKTSIOONIKS

RAAMATUKÕITEKODADELE

KARTONAAŽIVABRIKUILE

BAUERI KIRJU

LEIATE

ERIALA ESINDAJALT

DIE QUALITÄTS- MASCHINEN

FÜR
ROTATIONS-, FLACH-, STEIN-,
OFFSET- UND TIEF-DRUCK

FÜR
SETZEREI, STEREOTYP-
REPRODUKTION

FÜR
BUCHBINDEREIEIN

FÜR
KARTONNAGEN-FABRIKEN

FÜR
BAUER'SCHE SCHRIFTEN

FINDEN SIE

BEIM FACH-VERTRETER

**J. HÜLB, TALLINN MAAKRI 22
TELEF. 308-09**

BERTHOLD- SCHRIFTEN

ORIENTALISCHE
SCHRIFTEN

EINFASSUNGEN
MESSING-ERZEUGNISSE
VIGNETTEN
PLAKATSCHRIFTEN

erfreuen

durch künstlerische Eigenart

Hohe

Werbekraft und Gebrauchsdauer

BERTHOLDA- SCHNELLPRESSEN

MIT 4 ROLLENBAHNEN UND
2 ODER 3 AUFTRAGWALZEN

*In ihrer Qualität ebenbürtig allen
anderen Erzeugnissen unserer Firma*

H. BERTHOLD A.-G.

Abt. RIGA

H. BERTHOLD SCHRIFTGIESSEREI
LEUNIG & Co.
PUSCHKINSTRASSE 17

BERLIN / LEIPZIG
STUTTGART
WIEN
BUDAPEST

POENSGEN & HEYER

HAMBURG 8

UUS GRÖNINGI T. 22

Igasugu peente paberisortide hanked

ERIAINED:

Ülpeened pangapostpaberid,
raamatute ja kataloogide ümb-
rikkude paberid, peeneimad
kirjapaberid, piletipaberid,
visiitkaardi- ja ilupaberid

NEUE GRÖNINGERSTR. 22

Die Lieferanten für alle Art Feinpapiere!

SPEZIALITÄTEN:

Hochfeine Bankpostpapiere,
Buch- und Katalog-Umschlag-
papiere, feinste Büttenpa-
piere, Billetpapiere, Visiten-
und Ausstattungspapiere

A/B MASKIN & METALL — KONE JA METALLI O/Y

Ruoholadenkatu 6, Helsinki

RAFFINIERUNGS-ANSTALT FÜR:

ALTE SCHRIFTMETALLE UND SCHRIFTMETALLASCHEN

Alleinvertreter in Finnland und Estland für:

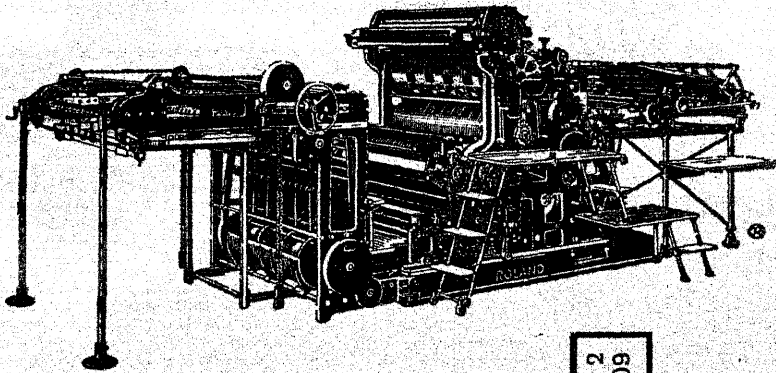
„NORA“ SCHRIFTMETALLE
A/S STAVANGER TINFABRIK

Stavanger, Norwegen

DIE EINZIGE IM NORDEN EXISTIERENDE
ZUVERLÄSSIGE FABRIK FÜR ZINK- UND
KUPFERFREIE SCHRIFTMETALLE

FABER & SCHLEICHER, A.-G., OFFENBACH A. M.

SUURIM SAKSA OFFSET- JA LITOPRESSIDE ERIVABRIK
GRÖSSTE DEUTSCHE SPEZIALFABRIK FÜR OFFSET- U. LITOPRESSEN



ROLAND

die
bei weitem
erfolgreichsten
europäischen

Kogu Euroopas edurikkaimad

ROLAND

ühe ja kahe värvi kiir-offsetpressid

Ein- und Zweifarben

SCHNELLÄUFER OFFSETPRESSEN

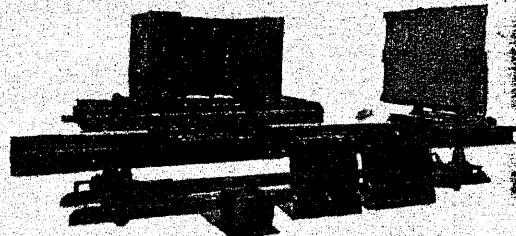
Paljukordselt proovitud

DREWS-KAAMERAD

omavad:

- 1) rauast kandepinna või soovikorral täisraudstatiivi (kõikuväl alusel);
- 2) laia kõikuva kandepinna, mis sealjuures võimaldab eksimatu töö, peaaegselt ümberpöördavate ülesvõtete juures;
- 3) kerge käsitusviisi

Nõudke täielisi kirjeldusi teistegi eriliiste sisseadete ja reproduktsioon-tarbeainete üle



DREWS-KAMERAS

vielhundertfach bewährt, da

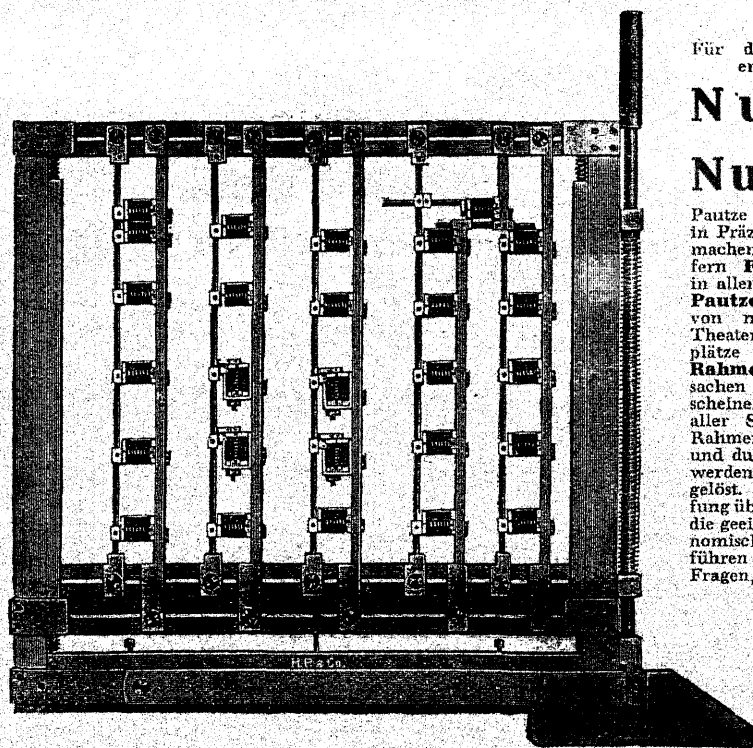
- 1) eiserne Schwingholme oder auf Wunsch Ganzelisen-Schwingstativ;
- 2) breitgelagertes Schwingstativ, daher unbedingte Zuverlässigkeit vor allem bei Umkehrtaufnahmen;
- 3) leichte Bedienung.

Verlangen Sie ausführliche Unterlagen auch für sonstige Einrichtungs- und Gebrauchs-Gegenstände für Reproduktions-Anstalten

AINUESINDAJA
ALLEINVERTRETER J. HÜLB, TALLINN
MAAKRI 22
TELEFON 308-09

PAUL DREWS, BERLIN SW 68, ALTE JACOB-STRASSE 4

FOTO REPRODUKTSIOON-APARAATIDE ERIVABRIK. KÕIKSUGU REPRODUKTSIOON-TEHNILISTE TARVETE ERIKAUPLUS
SPEZIALFABRIK PHOTOGRAPHISCHER REPRODUKTIONS-APPARATE FACHGESCHÄFT FÜR DIE GESAMTE REPRODUKTIONSTECHNIK



Für die Numerierung von Drucksachen jeder Art empfehlen wir unsere als zuverlässig bekannten

Numerierwerke und Numerier-Rahmen

Pautze Numeriereinrichtungen stellen das vollkommenste in Präzisionsarbeit und auserlesenen Materialien dar und machen deshalb jede Numerier-Arbeit lohnend. Wir liefern **Flachdruck-** und **Rotations-Numerierwerke**, in allen Ausführungen und für Druckpressen jeder Art. **Pautze Numerierwerke** vereinfachen die Herstellung von nummerierten Kleindrucksachen, wie Fahrtscheine, Theaterkarten, Rennbahnkarten, Eintrittskarten für Sportplätze und ähnliche Drucksachen. **Pautze Numerier-Rahmen** dienen zur Numerierung von Qualitätsdrucksachen jeden Formats, wie Banknoten, Aktien, Dividendenscheine, Schecks etc. und können in Flachdruckpressen aller Systeme angewendet werden. Pautze Numerier-Rahmen bieten eine volle Gewähr gegen Makulaturdruck und durch ihren Gebrauch, mit den zugehörigen Werken, werden die schwierigsten Numerierprobleme mühelos gelöst. Informieren Sie sich vor jeder Neuanschaffung über unsere Fabrikate; wir sind in der Lage, Ihnen stets die geeignete Vorrichtung zu liefern, um die Arbeit ökonomisch, schnell und mit dem grössten Nutzen auszuführen und beraten Sie gern und unentgeltlich in allen Fragen, die mit der Numerierung von Drucksachen im Zusammenhang stehen.

Weiter empfehlen wir unsere bewährten

Fahrkarten- u. Billettdruck-Maschinen

Igasuguste trükitööde nummerdamiseks soovitame oma hästituntud

nummerdamisaparaate

ja

nummerdamisraame

Pautze nummerdamiseseadmed annavad täielikema pretsioontöö ja valituima materjali ja teevad seega iga nummerdamistöö tasuvaks. — Soovitame **lametriiki-** ja **rotatsioonnummerdamisaparaate** igas väljatöötuses ja iga seltsi trükimasinale. **Pautze nummerdamisaparaadid** lihtsustavad väikeste nummerdatud trükitööde, nagu sõidupiletite, teatripiletite, võidusõidutee-piletite, spordiplatsipiletite ja teiste trükitööde valmistamist. **Pautze nummerdamisraame** võib tarvitada igakaustaliste kvaliteettrükitööde, nagu rahapaberite, aktsiate, dividendpaberite, čekide jne. nummerdamiseks ja nad on tarvitavad iga süsteemi lametriikimasinate juures. Pautze nummerdamisraamid annavad täielise tagatise makulatuurist hoidumiseks ja nende tarvitamisega, juurekuuhivate aparaatidega, lahendatakse vaevata raskeimadki nummerdamisprobleemid. Informeeruge enne iga uue asja nõutamist meie fabrikatidest; oleme valmis Teile muretsema kõlvulise seadluse, et teha tööd ökonoomselt, kiiresti ja suurima tuluga, ja anname Teile meeleldi tasuta nõu kõigis trükitööde nummerdamisega ühenduses seisvais küsimusis.

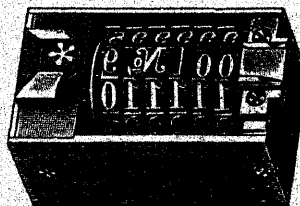
Peale selle soovitame oma proovitud

sõidukaartide ja piletite trükimasinaid

Ainuesindaja
Alleinvertreter

J. HÜLB, TALLINN,

Maakri 22
Telefon 308-09



Masinafabrik — Maschinenfabrik

H. PAUTZE & Co. BERLIN-REINICKENDORF